

EVROPSKÝ INSPEKTOR OCHRANY ÚDAJŮ

Shrnutí stanoviska evropského inspektora ochrany údajů k osmi mandátům pro jednání o uzavření mezinárodních dohod umožňujících výměnu údajů mezi Europelem a třetími zeměmi

(Úplné znění tohoto stanoviska je k dispozici v angličtině, francouzštině a němčině na internetových stránkách evropského inspektora ochrany údajů na adrese www.edps.europa.eu)

(2018/C 170/02)

1. ÚVOD A ZÁKLADNÍ INFORMACE

Nařízení o Europolu⁽¹⁾ stanovuje konkrétní pravidla pro předávání údajů Europelem mimo EU. Ustanovení čl. 25 odst. 1 uvedeného nařízení vyjmenovává řadu právních důvodů, na jejichž základě by Europol mohl v souladu s právními předpisy předávat údaje orgánům třetích zemí. Jednou z možností by bylo rozhodnutí Komise o odpovídající ochraně podle článku 36 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680⁽²⁾, ve kterém Komise dospěje k závěru, že třetí země, do které Europol předává údaje, zajišťuje odpovídající úroveň ochrany. Vzhledem k tomu, že v současnosti není žádné rozhodnutí o odpovídající ochraně k dispozici, druhou možností, jak může Europol pravidelně předávat údaje do třetí země, by bylo použití vhodného rámce vyplývajícího z uzavření závazné mezinárodní dohody mezi EU a přijímající třetí zemí.

Dne 20. prosince 2017 Komise přijala osm doporučení⁽³⁾ pro rozhodnutí Rady o zmocnění k zahájení jednání o mezinárodních dohodách mezi Evropskou unií (EU) a osmi třetími zeměmi z regionů Středního východu a severní Ameriky (MENA), tj. Alžírskem, Egyptem, Izraelem, Jordánskem, Libanem, Marokem, Tuniskem a Tureckem. Takové mezinárodní dohody by poskytly potřební právní základ pro výměnu osobních údajů mezi Europelem a orgány těchto třetích zemí příslušnými pro boj proti závažné trestné činnosti a terorismu.

Komise se domnívá, že je zapotřebí užší spolupráce mezi Europelem a těmito osmi zeměmi, a to vzhledem k politické strategii EU nastíněné v Evropském programu pro bezpečnost⁽⁴⁾, závěrech Rady⁽⁵⁾ a Globální strategii zahraniční a bezpečnostní politiky EU⁽⁶⁾ i vzhledem k operativním potřebám orgánů pro vymáhání práva v EU a operativním potřebám Europolu. Těchto osm třetích zemí bylo rovněž určeno v jedenácté zprávě o pokroku na cestě k účinné a skutečné bezpečnostní unii⁽⁷⁾. Předpokládá se spolupráce se zeměmi MENA jako celkem⁽⁸⁾. Současná nestabilita v regionu, zejména situace v Sýrii a Iráku, je považována za významnou dlouhodobou bezpečnostní hrozbu pro EU. Týká se to účinného boje proti terorismu i související organizované trestné činnosti a problémů souvisejících s migrací, jako je napomáhání nelegální migraci a obchodování s lidmi. Za zásadní pro řešení těchto výzev se rovněž považuje spolupráce s místními donucovacími orgány.

V souladu s postupem stanoveným v článku 218 Smlouvy o fungování Evropské unie ponese Komise jménem Evropské unie odpovědnost za jednání o těchto mezinárodních dohodách s třetími zeměmi. Prostřednictvím těchto osmi doporučení Komise usiluje o získání zmocnění od Rady Evropské unie (Rady) k zahájení jednání s určenými osmi třetími zeměmi. Po ukončení jednání je formální uzavření těchto dohod podmíněno tím, že Evropský parlament schválí znění sjednaných dohod, zatímco Rada musí dohody podepsat.

5. ZÁVĚR

Evropský inspektor ochrany údajů vítá pozornost, která je věnována ochraně údajů v přílohách doporučení Komise ze dne 20. prosince 2017, jež budou představovat mandát Komise jednat jménem EU o příslušných mezinárodních dohodách s každou z osmi zemí z regionu Středního východu a severní Afriky, s nimiž má Europol podle předpokladů spolupracovat.

V souladu s čl. 52 odst. 1 Listiny je zapotřebí plně posoudit nezbytnost a přiměřenost předpokládaných mezinárodních dohod, které umožní Europolu pravidelně předávat údaje příslušným orgánům dotyčných osmi třetích zemí. Aby takové důkladné posouzení jednotlivých případů bylo možné, evropský inspektor ochrany údajů doporučuje dále zúžit a rozlišit potřebu předávat údaje na základě konkrétní situace jednotlivých třetích zemí a skutečného stavu. V souladu s přílohami by měly být dále určeny oblast působnosti každé mezinárodní dohody a účel předávání údajů jednotlivým třetím zemím. Evropský inspektor ochrany údajů doporučuje dále provést posouzení dopadů, aby bylo možné lépe zhodnotit rizika, která předávání údajů těmto třetím zemím představuje s ohledem na práva jednotlivce na ochranu soukromí a osobních údajů, ale také s ohledem na další základní práva a svobody chráněné Listinou, a to s cílem určit přesná nezbytná ochranná opatření.

Evropský inspektor ochrany údajů konstatuje, že podle čl. 25 odst. 1 písm. b) nařízení o Europolu by Europol mohl pravidelně předávat údaje třetí zemi prostřednictvím uzavření závazné mezinárodní dohody mezi EU a přijímající třetí zemí za podmínky, že taková dohoda poskytuje dostatečná ochranná opatření. Evropský inspektor ochrany údajů se domnívá, že „poskytovat dostatečná ochranná opatření“ ve smyslu nařízení o Europolu znamená, že by mezinárodní dohody uzavřené s třetími zeměmi měly:

- zajistit plný soulad s článkem 8 Listiny v přijímajících třetích zemích, zejména splnění zásady omezení účelu, práva na přístup, práva na opravu a dohledu ze strany nezávislého orgánu, které Listina výslovně zmiňuje;
- v souladu se stanoviskem Soudního dvora Evropské unie 1/15 zajistit, aby úroveň ochrany vyplývající z těchto dohod v zásadě odpovídala úrovni ochrany zaručené v právu EU;
- uplatnit *mutatis mutandis* kritéria uvedená v 71. bodě odůvodnění směrnice (EU) 2016/680, tj. předávání osobních údajů podléhá povinnostem souvisejícím se zachováním mlčenlivosti, zásadě specifičnosti a skutečnosti, že osobní údaje nebudou použity v souvislosti se žádostí o trest smrti, jeho vynesením nebo výkonem nebo s jakoukoli formou krutého a nelidského zacházení;
- odrážet zvláštní záruky uvedené v nařízení o Europolu, jako jsou omezení stanovená ze strany poskytovatelů informací; a
- uplatnit nezbytné záruky v souvislosti s vyšetřováním trestné činnosti a zahrnovat záruky řešící v jednotlivých případech předvídatelná rizika, jež by předávání údajů těmto třetím zemím mohlo představovat, pokud jde o ostatní základní práva a svobody.

Kromě těchto obecných doporučení se doporučení a připomínky evropského inspektora ochrany údajů v tomto stanovisku týkají následujících konkrétních aspektů budoucích mezinárodních dohod, které mají být uzavřeny se zeměmi Středního východu a severní Afriky v rámci mandátů k jednání:

- zásada omezení účelu a zásada účelnosti, pokud jde o údaje předávané Europlem;
- další předávání údajů příslušnými orgány dotyčných třetích zemí;
- omezení zpracování informací, které Europol předá příslušným orgánům třetích zemí;
- zajištění nezávislého dohledu v třetích zemích;
- práva subjektů údajů;
- předávání zvláštních kategorií údajů příslušným orgánům třetích zemí;
- uchovávání údajů předaných Europlem; a
- možnost pozastavit a ukončit platnost mezinárodních dohod v případě porušení jejich ustanovení.

V Bruselu dne 14. března 2018.

Giovanni BUTTARELLI
evropský inspektor ochrany údajů

(¹) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794 ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV (Úř. věst. L 135, 24.5.2016, s. 53), dále jen „nařízení o Europolu“.

- (2) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 89).
- (3) Doporučení pro rozhodnutí Rady o zmocnění k zahájení jednání o dohodě mezi Evropskou unií a Jordánským hášimovským královstvím o výměně osobních údajů mezi Agenturou Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a jordánskými orgány příslušnými pro boj proti závažné trestné činnosti a terorismu, COM(2017) 798 final; doporučení pro rozhodnutí Rady o zmocnění k zahájení jednání o dohodě mezi Evropskou unií a Tureckou republikou o výměně osobních údajů mezi Agenturou Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a tureckými orgány příslušnými pro boj proti závažné trestné činnosti a terorismu, COM(2017) 799 final; doporučení pro rozhodnutí Rady o zmocnění k zahájení jednání o dohodě mezi Evropskou unií a Libanonskou republikou o výměně osobních údajů mezi Agenturou Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a libanonskými orgány příslušnými pro boj proti závažné trestné činnosti a terorismu, COM(2017) 805 final; doporučení pro rozhodnutí Rady o zmocnění k zahájení jednání o dohodě mezi Evropskou unií a Státem Izrael o výměně osobních údajů mezi Agenturou Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a izraelskými orgány příslušnými pro boj proti závažné trestné činnosti a terorismu, COM(2017) 806 final; doporučení pro rozhodnutí Rady o zmocnění k zahájení jednání o dohodě mezi Evropskou unií a Tuniskem o výměně osobních údajů mezi Agenturou Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a tuniskými orgány příslušnými pro boj proti závažné trestné činnosti a terorismu, COM(2017) 807 final; doporučení pro rozhodnutí Rady o zmocnění k zahájení jednání o dohodě mezi Evropskou unií a Marockým královstvím o výměně osobních údajů mezi Agenturou Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a marockými orgány příslušnými pro boj proti závažné trestné činnosti a terorismu, COM(2017) 808 final; doporučení pro rozhodnutí Rady o zmocnění k zahájení jednání o dohodě mezi Evropskou unií a Egyptskou arabskou republikou o výměně osobních údajů mezi Agenturou Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a egyptskými orgány příslušnými pro boj proti závažné trestné činnosti a terorismu, COM(2017) 809 final; doporučení pro rozhodnutí Rady o zmocnění k zahájení jednání o dohodě mezi Evropskou unií a Alžírskou demokratickou a lidovou republikou o výměně osobních údajů mezi Agenturou Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a alžírskými orgány příslušnými pro boj proti závažné trestné činnosti a terorismu, COM(2017) 811 final.
- (4) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 28. dubna 2015 – Evropský program pro bezpečnost, COM(2015) 185 final.
- (5) Závěry Rady ze dne 19. června 2017 o vnější činnosti EU v oblasti boje proti terorismu, dokument 10384/17.
- (6) Sdílená vize, společný postup: Silnější Evropa – globální strategie Evropské unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku, k dispozici na adrese: <http://europa.eu/globalstrategy/en>.
- (7) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě ze dne 18. října 2017 – Jedenáctá zpráva o pokroku na cestě k účinné a skutečné bezpečnostní unii, COM(2017) 608 final.
- (8) Viz memorandum o porozumění ke všem doporučením Komise pro rozhodnutí Rady, která byla předložena dne 20. prosince 2017, s výjimkou doporučení týkajícího se Izraele.
-